

Ondersteunende en activerende begeleiding (ob/ab)  
**Handvat voor leden van Wmo-raden en andere participatie organen**

Op 15 november 2008 moeten alle burgers die in aanmerking komen voor ondersteunende en activerende begeleiding op psychosociale grondslag (in het jargon **OB ALG ps** genoemd) door de gemeente geïnformeerd zijn over de manier waarop zij gecompenseerd worden voor hun beperkingen. De kosten worden per 1 januari 2009 niet meer vergoed vanuit de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten), maar komen voor rekening van de gemeenten.

**Ingewikkeld verhaal? Valt mee!**

De AWBZ was tot dusver bedoeld voor het dekken van de kosten voor langdurige of blijvende zorg in 7 categorieën (grondslagen), namelijk (1) een somatische, (2) een psychogeriatrische, (3) een psychische aandoening of beperking, (4) een verstandelijke, (5) een lichamelijke, (6) een zintuiglijke handicap of (7) een psychosociaal probleem.

De AWBZ kost veel geld en bovendien was de rijksoverheid bang dat de kosten steeds verder zouden toenemen (door de vergrijzing en de groei van het aantal mensen met psychogeriatrische problemen, maar ook door toename van het aantal mensen met een psychische aandoening/beperking). Daarom is besloten de AWBZ-zorg in te krimpen en een deel over te hevelen naar de Wmo en dus naar gemeenten. Niet alleen om te bezuinigen, ook met de gedachte dat de participatie van bepaalde burgers daardoor verbeteren zou. Gekozen is voor het overhevelen van één onderdeel, namelijk: OB ALG ps: ondersteunende begeleiding algemeen op psychosociale grondslag (nummer 7). Ondersteunende begeleiding op andere grondslagen, blijven gewoon AWBZ-gefinancierd.

**Wat moet je van de gemeente verwachten?**

De gemeenten weten dat ze vanaf 1-1-2009 verantwoordelijk zijn voor voorzieningen **OB ALG ps**. Ze hebben 2008 gekregen als jaar om de overgang te regelen en beleid te maken. Op 15 november **moeten** alle burgers geïnformeerd **zijn** over eventuele veranderingen die gelden voor mensen die gebruik maken van OB ALG ps en per 1-1-2009 krijgen de gemeenten de volle verantwoordelijkheid voor de uitvoering. Omdat de gemeenten vinden dat ze te weinig geld krijgen en te weinig tijd, zijn ze bezig om de rijksoverheid op andere gedachten te brengen, en ondertussen is er nog weinig gedaan aan het maken van nieuw beleid (wie komt er nu wel/niet in aanmerking voor OB ALG ps en wie gaat die ondersteuning bieden) en het voorlichten van de burgers die in 2008 geïndiceerd zijn voor deze vorm van ondersteuning, over eventuele gevolgen.

**Wat kan je de gemeente adviseren?**

De gemeente moet vaststellen welke personen met welk soort problemen voor ondersteunende begeleiding in aanmerking komen, en wie die ondersteuning gaat bieden. Het is heel belangrijk om daar als Wmo-raad op aan te dringen, want niet, of niet tijdig maken van beleid, betekent dat veel mensen uit de boot vallen.

Nogmaals:

De gemeenten moeten dus weten welke problemen zich voordoen, wie in aanmerking komt voor ondersteuning en moeten tijdig beslissen hoe zij de ondersteunende begeleiding per 1 januari 2009 gaan organiseren.

Uiterlijk half november 2008 informeren gemeenten cliënten over:

- Wat er per 1-1-2009 verandert.
- Hoe de toegang tot persoonlijke begeleiding in de gemeente is geregeld.

## Voorbeelden

Cliënten die tot dusver op basis van de "enkelvoudige grondslag OB ALG ps" zijn geïndiceerd, hebben vaak een combinatie van onderstaande kenmerken:

- onvoldoende maatschappelijke- en zelfredzaamheidsvaardigheden om zich zonder ondersteuning zelfstandig staande te houden
- geen bewuste, duidelijke zorgbehoefte (zorgwekkende zorgmijders die geen overlast geven en die dus vaak niet bekend zijn als mensen die ondersteuning behoeven en zelf niet beseffen hulp nodig te hebben of niet weten waar ze die aan kunnen vragen),
- (ernstige) gezondheidsproblemen en (ernstige) gedragsproblematiek,
- een sterk verstoord leven en (dreigende) ontregeling op meerdere of alle leefgebieden, zoals wonen, werken, inkomen, gezondheid, hygiëne, zelfzorg, vrije tijdsbesteding, sociale contacten, enzovoort, er is vaak sprake van problematiek op meerdere terreinen, waaronder psychiatrische- en verslavingsproblematiek; trauma's; dak- en thuisloosheid; detentieverleden; sociaal-maatschappelijke eenzaamheid

De cliënten die tot 1-1-2009 (intensieve) begeleiding ontvangen in het kader van **OB ALG ps**, kunnen worden verdeeld in:

1. Cliënten die (tijdelijk) in een instelling wonen
2. Cliënten die in hun eigen huis wonen en intensieve begeleiding in de thuissituatie ontvangen. Deze ontregelde huishoudens kunnen dus uit één of meer personen bestaan en wel of geen minderjarigen bevatten. Begeleiding wordt geboden mede ter voorkoming van verergering en escalatie in de vorm van huisuitzetting, uithuisplaatsing (van kinderen), vlucht van huis of dakloosheid. Deze begeleiding wordt geboden om instroom in de opvang te vermijden (preventie) en het weer zelfstandig wonen na uitstroom tot een succes te maken (nazorg).

Moeder (45 jaar) met 5 kinderen: vader heeft het gezin achtergelaten met grote schulden en in elkaar geslagen huisraad. Hij draagt niet bij aan de verzorging van de kinderen. Ook zorgt hij niet voor financiële ondersteuning en aflossing van de schulden. Het huis is klein, er zijn te weinig bedden. De verslaafde vriend van de moeder komt regelmatig in huis. Moeder is lief, maar niet in staat om structuur te bieden, het huishouden goed te runnen en de kinderen te begeleiden. Vanuit OB ALG ps wordt geboden: rust, regelmaat en structuur; ondersteuning bij het huishouden, bij de opvoeding, bij het regelen van de financiën en bij het vergroten van het sociale netwerk.

Deze informatie is onder meer gebaseerd op de VNG-brochure WMO psychosociaal voor gemeenten en wordt aangeboden door **Lokale Versterking** (bevordering vertegenwoordiging (O)GGZ in gemeentelijke participatieorganen/Wmo-raden) in de regio Kennemerland, Amstelland Meerlanden.